

ל' בניסן תשע"ו
15 מאי 2016

בדיקה בנושא זכאות למענק לימודים לשנת 2015

מאת

שנטל וסרשטיין

מענק הלימודים משולם בעבור ילדים בני 6-14 למשפחות חד-הוריות ולמשפחות עם ארבעה ילדים ויותר שמקבלות מהמוסד לביטוח לאומי אחת מגמלאות הקיום הבאות: גמלה להבטחת הכנסה, דמי מזונות, קצבת נכות, קצבת זקנה או קצבת שאירים¹. המענק ניתן כתשלום חד-פעמי בכל שנה סמוך לתחילת שנת הלימודים ומטרתו לסייע למשפחות הזכאיות לו ברכישת ציוד לבית הספר. בשנת 2015 גובה המענק עמד על 1,557 ש"ח לילד בגיל 6-11 ועל 865 ש"ח לילד בגיל 12-14. בשנה זו המענק שולם ל-77,764 משפחות (מתוכן 56,157 משפחות היו חד-הוריות) בסכום כולל של כ-197 מיליון ש"ח.

מידי שנה, לפני מועד תשלום המענק מוטל על מחלקת ילדים במינהל הגמלאות על פי חוק לבצע בדיקה על מדגם של כ-5,000 משפחות חד-הוריות שמטרתה לבדוק אם חל שינוי במצב המשפחתי של ההורה העצמאי. כידוע הורה עצמאי המתגורר עם בן זוג ידוע בציבור אינו זכאי למענק.

בשנת 2015 מחלקת ילדים שלחה מכתב עם בקשה לפרטים ל-5,313 משפחות כאשר כ-44% מתוכם (2,334) אמורים היו לקבל מענק לראשונה והיתר (כ-56%) נדגמו באופן אקראי מתוך המשפחות שקבלו מענק גם בשנים קודמות.

¹ החל בשנת הלימודים הבאה - תשע"ז הזכאות למענק לימודים תורחב לילדים בני 15-18 לאותן משפחות שזכאיות כיום. גובה המענק יהיה אחיד בשיעור של 11.6% מהסכום הבסיסי (1,003 ש"ח לשנת הלימודים תשע"ז).

מינהל המחקר והתכנון² ערך בשלוש השנים האחרונות סקר טלפוני מול הורים עצמאים שלא ענו למכתב ובעקבותיו נמצא שכדי לשפר את שיעור המיצוי של הקצבה (שיעור ההיענות לטופס) על מחלקת הילדים להגביר את אמצעי איתור משפחות המדגם – השנה נשלחו שלוש פניות למשפחות המדגם במקום אחת כפי שהיה נהוג עד לפני שנתיים.

שיעור ההיענות לטופס הגיע השנה לכ-81% לעומת 85% בשנת 2014. יחד עם זאת שיעור זה גבוה מזה של השנים הקודמות 74% בממוצע בשנים 2010-2013 (ראו לוח 1 בנספח 2).

כ-19% מהמדגם (1,000 משפחות) לא הגיבו לטופס ולכן לא שולם להן המענק.

מתוך 4,313 משפחות שהחזירו טופס, ל-3,913 (דהיינו לכ-91%) חודש או התחיל תשלום המענק. כלומר רק לכ-5% מהמשפחות שהחזירו את הטופס נשללה הזכות למענק לימודים. תוצאה זו דומה לתוצאות בשנתיים הקודמות.

בסך הכול לא שולם מענק לימודים ל-1,400 משפחות מהמדגם. קבוצה זו כוללת משפחות שלא מגיע להן עקב קיום ידועה/ה בציבור (כאמור כ-5%). עם זאת לגבי היתר יש חשש לאי מיצוי זכויות. לכן הונהג מאז עריכת הסקר לפני ארבע שנים שיתוף פעולה בין מנהל המחקר והתכנון לבין מנהל הגמלאות לצורך הגברת מיצוי זכויות בתחום זה. אי לכך ה"חיסכון כספי" שמתקבל בשלב זה של כ-2.4 מיליון ש"ח בשנת 2015 הוא הערכת יתר של החיסכון לאחר השלמת התהליך.

גם השנה מינהל המחקר והתכנון ביצע סקר טלפוני ופנה לכל המשפחות שלא התקבל מהן טופס בחזרה.

מטרות הפניה של הסקר היו:

1. לאתר סיבות אי תגובה לטופס
2. לקבל את הפרטים הנחוצים לבדיקת זכאות למענק לימודים
3. לעודד את המשפחות שרואיניו טלפונית לממש את זכויותיהן במידה והן זכאיות.

² תודתי לשאול נמרודי וצוות סקרים שברשותו על ביצוע הסקר הטלפוני.

תהליך הפנייה:

הסקר בוצע טלפוניית באמצעות שאלון קצר (השאלון נמצא בנספח 1) וארך כחודשיים (פברואר ומרס 2015). 633 משפחות מתוך 1,000 (כ-63%) רואיינו ו-367 (כ-37%) לא רואיינו (לוח 2 שבנספח 2 מציג את התפלגות המרואיינים לפי סוג ההיענות). גם השנה הסיבה העיקרית לאי היענות נמצאת באי תקינות הפרטים הקשורים למבוטחים או בהיעדרותם.

ממצאים עיקריים:

כ-61% מהמרואיינים לא קבלו את הטופס שמחלקת ילדים שלחה אליהם. שיעור זה גבוה מזה של שנת 2014 (48%) (לוח 3 שבנספח 2).

לכ-39% מהמרואיינים יש ידוע(ה) בציבור. שיעור זה עומד על כ-42% בקרב החד הוריות החדשות ועל כ-35% בקרב החד הוריות הוותיקות. (לוח 4 שבנספח 2).

נספח 1

מטרת הסקר היא בדיקת זכאותך לתשלום מענק לימודים לשנת הלימודים תשע"ו – 2015. בחודשים האחרונים נשלחו אלייך מספר הודעות לבדיקת זכאותך לתשלום מענק לימודים. לידעתך, מענק הלימודים משולם אחת לשנה למשפחות חד-הוריות שבהן ילדים בגילאים 6 עד 14.

1. האם קבלת את הטופס?

1. כן

2. לא – עבור לשאלה 4

3. לא זוכר/לא יודע

2. הטופס לא התקבל חזרה בביטוח הלאומי. האם החזרת את הטופס המלא לביטוח הלאומי?

1. כן – עבור לשאלה 4

2. לא

3. לא זוכר

3. מאיזו סיבה לא החזרת את הטופס שהתבקשת למלא לביטוח לאומי?

1. נישאתי / אני חיה עם בן זוג ידוע בציבור

2. קראתי אותו ולא הבנתי במה מדובר

3. שכחתי למלא אותו

4. סיבות אישיות

5. חשבתי שהכנסה גבוהה לא מזכה במענק

6. אמרו לי שלא מגיע לי

7. אחר, פרט: _____

4. האם יש עמך בן זוג ידוע בציבור?

1. כן – סיום השאלון

2. לא – עבור להערה 5

5. ייתכן והנך זכאית למענק. נא פני לסניף הקרוב למקום מגוריך לשם בדיקת זכאותך.

נספח 2

לוח 1 שיעור היענות לטופס בשנים 2010-2015

שנה	מספר מבוטחים שנשלח אליהם טופס	מספר מבוטחים שהחזירו טופס	שיעור היענות
2010	5,198	3,980	76.6
2011	5,198	3,573	68.7
2012	5,111	3,798	74.3
2013	5,758	4,385	76.2
2014	5,736	4,855	84.6
2015	5,313	4,313	81.2

לוח 2 התפלגות מרואיינים לפי סוג היענות

מעמד הריאיון	שנת 2012		שנת 2013		שנת 2014		שנת 2015	
	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים
סך הכל	1,313	100.0	1,376	100.0	881	100.0	1,000	100.0
ראיונות שהסתיימו	729	55.5	741	53.9	594	67.4	633	63.3
מספר טלפון לא תקין/אין מספר טלפון	285	21.7	346	25.1	139	15.8	328	32.8
לא הושגו	262	19.9	228	16.6	102	11.6	15	1.5
לא מדברים עברית	33	2.6	44	3.2	37	4.2	20	2.0
סרבו לענות	4	0.3	17	1.2	9	1.0	4	0.4

לוח 3 התפלגות המרוואיינים לפי קיבל/לא קיבל טופס מהמוסד, ולפי זכאים חדשים/וותיקים

וותיקים		חדשים		סך הכל		קיבל/לא קיבל טופס
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	
שנת 2012						
100.0	263	100.0	466	100.0	729	סך הכל
15.8	42	29.3	137	24.5	179	קיבל טופס
72.8	191	64.5	301	67.5	492	לא קיבל טופס
11.4	30	6.2	29	8.0	58	לא זוכר
שנת 2013						
100.0	354	100.0	387	100.0	741	סך הכל
17.5	62	21.8	84	19.7	146	קיבל טופס
76.3	270	74.4	287	75.3	557	לא קיבל טופס
6.2	22	3.9	16	5.0	38	לא זוכר
שנת 2014						
100.0	317	100.0	277	100.0	594	סך הכל
29.7	94	38.3	106	33.7	200	קיבל טופס
51.4	163	44.4	123	48.1	286	לא קיבל טופס
18.9	60	17.3	48	18.2	108	לא זוכר
שנת 2015						
100.0	249	100.0	384	100.0	633	סך הכל
23.3	58	35.9	138	31.0	196	קיבל טופס
68.3	170	56.5	217	61.1	387	לא קיבל טופס
8.4	21	7.6	29	7.9	50	לא זוכר

לוח 4 התפלגות המרוואיינים לפי יש/אין ידוע(ה) בציבור, ולפי זכאים חדשים/וותיקים

וותיקים		חדשים		סך הכל		יש / אין ידוע(ה) בציבור
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	
שנת 2012						
100.0	263	100.0	466	100.0	729	סך הכל
73.5	193	55.3	258	61.7	450	אין
26.5	70	44.7	208	38.2	279	יש
-	-	-	-	-	-	אין תשובה
שנת 2013						
100.0	354	100.0	387	100.0	741	סך הכל
77.7	275	57.9	224	67.3	499	אין
22.3	79	41.6	161	32.4	240	יש
-	-	0.5	2	0.3	2	אין תשובה
שנת 2014						
100.0	317	100.0	277	100.0	594	סך הכל
65.0	206	57.8	160	61.6	366	אין
24.3	77	30.0	83	26.9	160	יש
10.7	34	12.2	34	11.5	68	אין תשובה
שנת 2015						
100.0	249	100.0	384	100.0	633	סך הכל
65.1	162	58.1	223	60.8	385	אין
34.9	87	41.9	161	39.2	248	יש
-	0	-	0	-	0	אין תשובה